



Noli me tangere

A reggeli nap sugarai üveg kúszónövényekként csimpaszkodtak a sűrű téli ködbe. Hazafelé tartottam átmeneti otthonom felé. Ez volt a helyes kifejezés a helyi vadásztársaság kunyhójára: rothadó mennyezet, huzatos ablakok, kerámia-padló, ízléstelen bútorok. A tűzifát az északi falnál tornyozták fel. Folyamatosan áztatta az eső, ezért rosszul égett. Nem sok vadász járt arra. Néhanapján feltűnt az ajtóban egyik-másik. Az arra vetődőknek kínáltam valami meleget, de mindegyik sorban visszautasított. Néhány próbálkozás után feladtam. Városból hozott udvariasság, mondtam magamnak. Már maga a gondolat is elég volt ahhoz, hogy hirtelen rosszul legyek a nagy szívélyességtől.

A sok hegy körbe-körbe valahogy más volt: olyan, mint a síkságból kiemelkedő kemény és görcsös ököl, amely senkit nem kímél, legkevésbé az embert. Hogy egyedül legyek, messze űzött a vágy a szürke utaktól, amelyekből épületek nőttek, mint a fémfésű törött fogai – és itt ez a vágy igazán felerősödött. Az autók rozsdás fékcsikorgása és a kedvetlen taxisok múlt évszázadban ragadt káromkodásai az utolsó vigaszai voltak a romlott és megtört emberek új generációjának, akik keresték a kapcsolatot valahogy az idővel, ugyanakkor még mindig keményen álltak a folyóban, amely oly igen lassan mozgott. A hároméves fiam ebben a pillanatban valószínűleg az anyja mobilját nyomkodja. Húzogatja az ujját erre meg arra, alkalmazásokat választ, rábök a felkínált felvételek közül a legfontosabbnak tűnőkre. Az ő világa már nem a foci pályák durva aszfaltján felhorzsolt térdeké, nem is az a világ, ahol az érzésekhez hús-vér barátok kellene. Úgy tűnik nekem, hogy ebből semmi nem hiányzik neki. Mi mindent kell a gyerekeinknek megtiltanunk pusztán azért, mert azt mi magunk soha nem éltük át?

A talpam alatt apró kavicsok görgöttek, és a gumitalpokról éles vörös törmelék hullott vissza: a maradék építőanyag, amely nem jutott el a hulladékudvarba, inkább összekeveredett a földdel. Minden, ami idegen, egy más környezet részévé válhat. A kérdés csak az, hogyan fogadja. Jobb oldalt sűrű égererdő magasodott, és úgy elállta az utat, hogy egyik-másik szökevény fatörzset kézzel kellett félretolnom, és az arcomat el kellett rejtenem, hogy fel ne sértsék. Valahol balra recsegték az ágak, de ezt nem hallottam. Talán csak két megbúvó ág közé szorult a jég, még nem állt készen arra, hogy engedjen a fogáson.

Az út már hetek óta minden reggel azon a nyomon vitt, amelyet a határozottság rohamában jelöltem ki még a hegyek közé érkezésem utáni első napon: a meredek kaszálón lefelé, az egykori szénaszárító mellett – most csak két mélyen visszavágott gerenda mered ott a levegőbe, támpillérként szolgáltak hajdanán –, aztán eléri az erdő szélét, ahol az ösvény élesen jobbra kanyarodik, és csak a régi malom maradványainál (a malomról és lakóiról

részletesen beszélt nekem a közeli birtok idős tulajdonosa) egyenesedik ki az Iška lágy hullámjaihoz. Innentől inkább a medret követi, semmint a patakot. A víz hirtelen alábukik, és csak lejjebb bugyog újra a felszínre. Néhány perc járás után a tisztáson át elkerüli a nehezen áthatolható mogyoróbokrokat, aztán az erdőből a szűk keréknyomokra fordul, amelyek egészen a faluig vezetnek. Az első házikókat valószínűleg morva jobbágyok építették átmeneti menedéknek a környék fenyegetéseivel szemben, aztán meg, bánatukra, itt kellett maradniuk földesuruk parancsára. Ötszáz évig csak testükkel és értelmükkel uralkodtak a végletekig kiüresedett semmin, amelyet fenyegető, kihegyezett facsúcsok díszítettek. Úgy tűnt, itt szakadatlanul és érzelem nélkül süvít a szél.

A szerény hajlékot rejtő rendetlen halmot korábban észre sem vettem. Ezt talán az elmém számlájára írhatom, amely a minimális információáramlás közepette egyszerűen kikapcsolt, és csak a legszükségesebbeket fogadta be – néhány körvonal már elég volt ahhoz, hogy ne tévedjek le az útról, és csak egy-egy nesz vert fel álomból, amelybe lábaim mozgása ringatott, ahogy egymást váltogatták a csúszós talajon. Bár valószínűbb, hogy a vázondarab, amelyet néhány fa karóval támasztottak alá és durva kenderkötéllal rögzítettek, egészen újonnan került oda, egy napja, biztos nem régebben. Megpróbáltam elképzelni, hogy ez az egész a helyi állatvilág egyikének munkája, vaddisznóé vagy egy madaré, amely konstrukciós képességei révén ilyen összetett építményeket tud alkotni, ám belülről egyre jobban furdalt, hogy ezen a helyen emberi lény húzódott meg, és a februári fagyban ott töltötte az éjszakát. Az a fajta szorongás fogott el, amely nem engedti igazán a gondolkodást. A sűrű hálón csak az a kérdés jutott át, hogy a lény továbbállt-e, vagy itt maradt-e valahol a közelben. Köztem és a civilizációs minimum néhány nyomorult maradványa között a kiszáradt fenyők tömör, vaskos fala állt. Közelebb kellett lépnem, hogy lássam, miről van szó, de nem mertem. Aztán amikor végre le tudtam venni a szemem róla, ugyanazzal a lendülettel, mint mindig, odébbálltam.

Még mielőtt otthonom felé fordultam volna, amelytől párperces emelkedő választott el, megálltam az egyik gazdaságnál, amely úgy fúródott az erdővel borított hegyoldalba, mint a száalka. Málladozó homlokzatát már messziről megismertem. Az ereszlől jégcsap lógott, a szürke csatornában még látszottak az őszi levelek maradványai. A rothadás az alacsony hőmérséklet miatt néhány hétre leállt. Hallottam, ahogy a fiú takarmányt szór a marháknak, és közben ügyetlenül ütögeti a villával a betonjászlát. Felléptem két lépcsőfokon, és benyitottam a bejárati ajtón. Neva, a gazda lánya, az előszobában kinyitott egy nagy fa szekrényt. Cipők voltak benne. Egy hosszú magánhangzóval köszöntem neki. „Óóó.” Rám nézett, és visszafordult a munkájához. Sötét, ritkás haja, amely alól kilátszott fehéres fejbőre, kockás ruhájára omlott, azon ujjatlan felsőt viselt. Az alacsony ajtón keresztül beléptem a rendeltetés nélküli helyiségbe, a ház közepén futó folyosóra, durva cserépedény belsejére emlékeztetett, amelyet színültig töltöttek ódon tárgyakkal, és néhány vaksi pillanat után végül a konyhában találtam magamat, ahol Hudovernik ült a padon. Elnyújtózott testtartása és párologó izzadságszaga arról tanúskodott, hogy egész éjjel a karjára dőlt, és kisebb megszakításokkal az egészet végigszenderegte. Az ablakpárkányon zavaróan búgott a rádió. A bemondó náthás hangja tömegek hullámvásárlásáról és emberáradatokról szólt. A helyiség minden lépéssel egyre szűkebbé vált. Egy meg nem határozott múltba való időugrás ellenére úgy éreztem magam, mint valami videójátékban. Az ellenségek nagy részét horzsolás nélkül megúsztam. De utam végén csak halott pixelek csillogtak.

Hallottam, ahogy Hudovernica hátul fát hasít. A rácsos ablakon áthatolt a jellegzetes hang, ahogy a fejsze feje a göcsös fára hullt, hópelyhek és halk női lélegzés fojtotta el. Ahogy a párás üveg mögött megláttam őt, a kisebb templomok Mária-alakjára emlékeztetett, ahol Jézus anyjának arca olyan volt, mint az elátkozott külváros megrágott padsoraiban sorakozó hívő asszonyoké, akiket Jézus anyja a magasból figyelt. Másrészt olyan volt, mint a nagyobb templomokban az istenanya ismert portréja, a középponthoz és az eseményhez közelebb, amint megszabadul az élőkől – minden, ami élő volt, megmaradt élőnek, az életelen pedig a nagy vásznon a kép alakjában elvált minden életszerűtől. Csak akkor, amikor elveszített mindent, ami emberi, lett lehetsége istenivé válni.

Köszöntem, és Hudovernica – életem számos nőjéhez hasonló, mégis különleges, különleges már az első találkozásunk óta – a baltát a puha tuskóba vágta. Odébb rúgta a fa-

hasábokat, és egy lépéssel közelebb lépett. Az arca kemény volt. Ráncaiban az időjárással és a háborúkkal való dacolás évszázadai tolongtak. Rákérdezett a reggeli sétámra, és kezét hosszú szoknyájába törölte, amely alatt gyapjúadrágot láttam. Úgy a lábszár közepéig ért. Egyszerű gesztussal a ház külső falánál álló ajtó nélküli szekrények egyikéhez terelt. Belém karolt, és oldalról magához húzott. Ebben volt valami szenvedélyes, és egyszerre ijesztően éles, elvágólagos. Ha nem lett volna annyi réteg ruha rajta, éreztem volna a dereka lágyságát. Ekkor átnézett az ablakon a konyhába, és látta, hogy Hudovernik még mindig szendereg. Megérintett a hónaljamnál, és ott, ahol a felkar megfeszített izmai kis halmot formáznak, megszorított. Az elején megpróbáltam az érintését kikerülni, de most átadtam magam. Mindig csak röviden fogott meg, aztán néhány másodperc múlva odébb lépett. Talán félt a nemkívánatos tekintetektől. Talán elég volt neki.

Felvettem a kannát és a nagy pohár aludtjeget. A léptem könnyed volt. Arra gondoltam, elmondjam-e neki a hajlékot, hogy azzal el is felejtsem. Habár ki tudja, ki mindenkivel osztaná meg ezt az információt – kít küldene arra, hogy megnézzé, ki csavarog az erdeikben. Néhány heti rendszeres találkozás, a jelentéktelen beszélgetések és az érintések alapján, amelyek – attól féltam – csak az udvariasság megnyilvánulásai, azt gyanítottam, Hudovernicát ez nem nagyon érdekelné. Mégis úgy tűnt, jobb, ha mindenről hallgatok. És akkor már, akkor is, ha akartam volna valamit mondani, késő volt. Hudovernica közben a rönkhöz lépett, megsuhogtatta a baltát, és úgy lesett rám a homloka alól, mint aki válaszra vár. Minden, amit az ajkak szűk résén át ki tudtam csorgatni, ennyi volt: „Nyirkos volt ma, amúgy minden rendben.”

Az arczimaim meg sem rándultak, noha megsejtettem, hogy ebben a pillanatban valami köztünk végzetesen összeomlott. A kapcsolat, amelyet a szűkszavúság és az érintések jelenléte, szelíd vidéki közelsége jelölt ki, ingadozásom és végül kimondott hazugságom miatt a végéhez közelített. Arra gondoltam, minden kapcsolat már a kezdeténél magában hordozza a vég csíráit. Most már tudom, más választ várt. Egy pillanatra megállt, és egyenesen a félig rejtett fogaimra szegezett tekintetével a folytatást kereste. Magyarázatot várt. Aztán a rönk felé nézett, és szó nélkül nekilátott a munkának. Úgy tűnt, a hajlékról már szinte mindent tud, és a kérdés csak próbatétel, amelyet elbuktam.

Hudovernica idős kora ellenére szép nő volt. Valamivel több mint ötvenévesnek becsültem. Amikor először említettem, hogy az arca különleges, témát váltott. Aztán azt mondtam neki, hogy egy otthoni bolti eladónőre emlékeztet, aki mindig műanyag korongba csomagolt rágót dugott a tenyerembe. Emlékszem, hogyan nézett minden alkalommal körbe, hogy ellenőrizze, figyel-e valaki minket, és aztán a kis markomba nyomta a színes tekerceset. Már a sarok mögött kinyitottam, és majdnem az egészet a számba tömtem. Csak később értettem meg, hogy figyelmes mentorálása alatt igazából loptam. Soha nem csíptek el – talán azért sem, mert akkor még nem voltak elektronikus érzékelők. Hogy őt rajta kapták-e valaha, nem tudom. Eltelt néhány év, és aztán már nem láttam őt a boltunkban. Mivel a közelben nyílt egy nagy bevásárlóközpont, mintegy tíz évvel ezelőtt lehúzták a rolót. Lehet, hogy az eladónőt már korábban máshová osztották be. Számptalan lehetőség volt, és nem volt kedvem választani.

Nem volt alkalmam, hogy Hudovernicának másodszor is megemlítsem, mit gondolok a kinézetéről. Rendszeresen jártam a gazdaságban, kétnaponta megálltam itt, és elvittem a tejet, meg ami még adódott, olykor túró, olykor egy darab sajt, aztán a hét végén fizettem. Mindig gyors léptekkel távoztam, csak egy vagy két szót vettem oda a többieknek, a fejem ismét lehajtottam az alacsony ajtófélfá miatt, és sokszor még csak nem is gondoltam rá, hát még a férfira, a láthatatlan férjére, vagy a felnőtt gyerekeikre, akik úgy bolyongtak a házban, mint beteg árnyak, akik számára nincs gyógyulás.

A legfőbb ideje volt, hogy tovább induljak, de az ő alakja, amely minden sáros lépéssel egyre gyorsabban hullott apró darabokra, nem hagyott nyugodni. Már a linóleumon, amelynek színei a felnőtt ember hányására emlékeztetettek, nyugtalanul éreztem magam, és aztán ez az érzés akkorára növekedett, hogy még a réten felfelé menet is – ahol a hátamon megéreztem az első izzadságcseppeket, és rendszerint teljesen más dolgokról szoktam elméledni – gondolataim egyik végéből a másikba rakosgattam arcának darabkáit, és túlságosan neki szenteltem a figyelmemet. Belegázoltam a gyökerekbe, amelyek oldalról lassan behálózták a dűlőutat és lassan kibújtak a hó szorításából, majd egy éles kanyar után hazaértem.

A fakunyhóban, a jugoszláv idők aranyozott emlékében, ahová gyorsan visszatértem, éjszaka jócskán lehűlt a levegő. Az egyrétegű ablakokon jégvirágok nőttek, és az egyik sarokból nedvesség szivárgott, amely minden bizonnyal az utóbbi néhány órában gyűlt össze kint a mennyezeten. A tetőről halk kaparászás hallatszott, mintha hosszú karmok alól érkezett volna. Valószínűleg csak a fagerendák feszülése és elernyedése volt az a hőmérséklet-különbség miatt. Ha sikerült volna apámtól mást is megtanulni, mint a negatív gondolkodás művészetét, a következő pillanatban, akár csak ő, már felpattantam volna a tetőre, és megnéztem volna minden lyukat, honnan jöhet a hang. Leültem a hosszú fapadra, és megreggeliztem. A kenyérre vaját kentem, és az egészet egy bögre aludttejjel fejeztem be.

Ha a vadászok egyike ebben a pillanatban rám tekintene a bepárasodott ablakon át, azt gondolhatná, hogy mindent egybevetve szomorú történetet lát. Sokan egyetérténeket velle. A történet valahogy így szólna: a városi művész magányba vonul, és ott aztán a magány igazán foglyul ejti. Elszakad a póráz és a nyakára tekeredik. Az arca kővé válik, keze abbahagyja a munkát. Gyakran hasított belém hasonló gondolat. De mindig sikerült félretenni, és aztán véglegesen elvetni.

Amint Hudovernica alakját is gyorsan elvettem. Megpróbáltam harcolni a jelenlétével. Megpróbáltam visszahúzni, amikor a kerámiapadlón át a mosdóteknőhöz mentem, ahol a mosatlan edényeket gyűjtöttem.

Ahogy egy napon elvettem apám alakját, és nem is láttam egészen a halála napjáig. Amikor apám szolgálati útján Magyarországon E. coli-fertőzés következtében meghalt – cukorbeteg volt, az alkohol miatt elvesztette a hasnyálmirigye nagy részét, és a bélfalai már olyan vékonyak voltak, hogy az E. coli egy kis nyíláson át a szervezetbe jutott –, ott voltam. Budapestre repültem. A bátyám már ott volt, ő hívott fel. Néhány hónappal apa halála után felakasztotta magát a garázsában. Az apámat akkor már évek óta nem láttam. Nem bírtuk egymást elviselni. Amikor megérkeztem, már elveszítette az eszméletét. Az arca groteszk módon nagy volt. A baktériumfertőzés következtében úgy nézett ki, mint egy szörny. Az egyik szeméből sárga genny folyt az arcára. Gyengén lélegzett, és néhány percenként halk pittyenéssel megszólalt a gép, amely az alapvető életfunkciókat mérte. Fogtam a kezét, és az életemről beszéltem neki. Nehezen gyűlöltem, de még sokkal kegyetlenebbnek tűnt az, hogy megsajnáljam. Ezért megfogtam a kezét, és elmondtam neki, hogy egészen azóta, hogy elváltunk, az asztalomon vár néhány szellősen írt papírlap, egy volt élet emlékeztetői, a hektikusság és a városi zshivaj kocsonyás keverékében nem volt időm, hogy megint neki szánjam magam. Hogy attól a pillanattól fogva gyorsan elvettem minden mondatot, amelyek a pont leírásával lényegtelené és szükségtelené váltak. Az új mondatok, amelyek megfeleltek a függe kulturális modulok örült gyors sínmozgásainak az Amazon *hi-tech* raktáraiban – a külvárosban emelkedtek, és csápjaikkal a belváros felé nyújtózkodtak –, nem tartottak tovább néhány percnél. Ha rögtön továbbküldtem őket, sikernek tartottam. Egészen addig, amíg a nyomtatott szöveg meg nem jelent egy újságban. A mondatokat nem ismertem: idegenek voltak számomra, mint a kis raktárgépek kóválygása fel-alá, ahol minden helyzetváltoztatás a felejtés lehetőségét jelenti. A nagy csarnokokban nem volt többé ember, aki felelt volna a mozgásukért, inkább közvetlenül a vásárló keze irányított. Az olvasóé. Az egyszerre létező információs hálók idejébe zárva a mondatok csak interakciós produktumok, az egykori dicsőség árnyai. De birtokolták-e egyáltalán valaha? Birtokoltuk-e valaha *mi* – akik a majom és isten közé zárva képtelenek vagyunk az élet végére érni anélkül, hogy belehalnánk. A gondolattöredékek sorrendje, amellyel egykor még azonosulhattunk, összefonódott a külsővel. Egyre idegenebbé válik. Gondolataink a digitális staccatóban egyáltalán nem kapcsolódnak többé ahhoz, amire gondolnánk, vagy amit elgondolnánk. Visszhangok rövid visszhangjaivá válnak. Posztmodern firkászok nedves álmái. Az enyéme is ilyenek. Halkan beszéltem, és nem vettem észre, hogy az apám meghalt. Csak azt vettem észre, hogy az aszszony a szomszéd ágyon abbahagyta az imádkozást. Az ápoló finoman megfogta a vállamat, és azt mondta, hogy most már ideje, hogy az apámat előkészítsék a hamvasztóba szállításhoz.

Ha valaki megkérdezné, igazából mit keresek itt, egyedül, távol a világtól, nem tudnék válaszolni. Elveszett vagyok ezek között a kibaszott hegyek között. Napjaink nem olyan íróknak valók, akiket még írónak nevezhetnénk. A pátosz maradjon a generációkon és tájegységeken átívelő bugyuta olvasókönyvek dolga. A gyorsíróknak időközben a 21. század

leányaiá vedlettek át, akik elválaszthatatlanok a telefontól – és az írástól. A nemek feltüntetése itt nem fontos. Rimbaud-n, korán megásott sírjában, bizonyára csak mosolyognak. A kortárs költőkön és írókon kicsit kevésbé. Kik ők, ha ők lettek a mind, és a mind lett az, aminek csak nekik kellett volna lenniük?

Még mielőtt befejezhettem volna a gondolatot, megzavart egy udvarról beszűrődő hang. A digitális világ ponyvai egyszerre lehulltak, a glitchek esőcseppként repültek le róluk, mint a csillagközi por. Még mielőtt az ablakon át megláttam volna, meghallottam, ahogy a Lada Niva a meredek úton az első fákhöz érkezett, és ott megállt. A vezetője nem kapcsolta ki a motort. A hangja mélyebb, a fordulatszáma alacsonyabb volt, mint ahogy azt az orosz terepjárótól vártam volna. Nem sztenderd benzinmotoros modellről volt szó, hanem ügyes átalakításról, áttették a dízelmotort egy foghíjas Mercedes-sorozatból a dzsip karosszériájába, amit nagyobb nehézség nélkül minden szerelőtanonc el tud végezni. Azért valakinek csak rá kellett szánnia az időt. A változásra olykor már csupán gondolni is nehéz.

Néhány percig átadtam magam a kitarított hangnak. A forrásban lévő víz bugyogására emlékeztetett. Aztán az ablakhoz léptem, és letöröltem a szürkés, nedves szutykot. A fehér terepjáróban ülő alak áthajolt a sebességváltón, mintha valamit figyelne az anyósülés ablakán át. Így maradt néhány másodpercig, aztán a tekintetével a hátsó szélvédő felé fordult. A tekintete az üvegen keresztül végig szaladt a dülön lefelé, megállt a kereszteződésnél és a táblán, amelyre a vadászkunyhó házszámát írták fel.

Távolról úgy tűnt, hogy az ember a terepjáróban valamitől fél. Elárulták testének váratlan mozdulatai. Arra gondoltam, hogy talán az érzékeim becsapnak. Mindenesetre a tekintetemet körbejártam a fáktól az útig – semmi különös –, aztán ismét a Lada Niva dobozvázára szegeztem. A kéksapkás alak a helyi erdőszre emlékeztetett. Láttam, ahogy a sapka ellenzője zökkenve irányt váltott, és a ház felé fordult. A fejemet önkéntelenül néhány centiméterrel visszahúztam, hogy a fagerenda eltakarja. Ahogy így elbújtam, azt kérdeztem magamtól, miért is tettem. Mindenki tudta, ki szállt meg a régi vadászházban. Lassan visszaemeltem a fejemet korábbi helyére.

Otmar még mindig az én irányomba bámult. Ő kellett, hogy legyen az. Arra gondoltam, hogy rámosolygok. Valószínűleg nem értené. Még valószínűbb, hogy mosolyomat a koszos ablak mögött észre sem venné. Eltelt néhány perc. Idegesen kopogtam ujjaimmal a rothadó ablakkereten.

Túl hosszú ideje állt már az udvaron. Kiléptem az ajtón, és odamentem a Nivához. Otmar lehúzta az ablakot, és már távolról odabiccintett üdvözlésképpen. Az ilyen arcot soha nem felejtet el, és mielőtt még valóban közel értem volna, egészen élesen kirajzolódott a szemem előtt: barázdált arc, tele szűk és mély kráterrel. Sűrűn hullámoztak az arccsont környékén, de máshol sem volt jobb a helyzet. Abban a néhány másodpercben, mielőtt elkezdtem vele beszélgetni, megpróbáltam felfogni a mélyedések mintázatát. Bizonyos kiforgatott értelemben a csillagokhoz hasonlítható. Ha elég ideig nézed őket, állásuk az egyetlen lehetségesnek tűnik, noha nincs benne semmiféle logika.

Kidugta a kezét az ablakon, és az erdő felé mutatott.

„Valami történik ott bent, nem?” – mondta, és körbefonta az ujjait, mint a kötélcsapdát. „Reggel biztos láttál valami furcsát” – tette hozzá. A szavak, amelyek ismerősök közti párbeszédre emlékeztettek, súlyosan nehezedtek rám. Otmart csak akkor láttam, amikor Hudovernicánál tüsténkedett egyik nap már kora reggel. Valószínűleg a lányának segített, akitől többet remélt, mint időnkénti kézfogást. Akkor mondtam el neki a napirendemet. És hozzátettem még egy vagy két mondatot a városi életről. Most meg itt ólálkodik körülöttem, mint a sikló, és szűkre zárt szájából sziszegi a kérdéseit, amelyek félelmetes hálónak állnak össze. „Tényleg nem láttál semmit?” – kérdezte – „Ott lent, az Ukmar irtásánál?” „Semmit” – feleltem, és teljes mértékben összeszedett maradtam. Csak a szemem bújt ki a gondolat felügyelete alól, és kétszer megrándult. Ezt nem vehette észre. Az ujjammal kicsit megdörzsöltem a szememet, rendbe hoztam. Megnyugodott.

Otmar folytatta: „Ott lent az erdőben emberek járnak. Az utóbbi napokban egyre több szemetet látok. Otthagyják a holmikát, de soha nem látok senkit.”

„Nem láttam semmit” – mondtam neki, és lassan a testemmel a ház felé fordultam. Otmar lekapta a fejéről a sapkát, és rám nézett. Kirázott a hideg. Mintha minden egyes hegyiparaszt

beléphetne a gondolatvilágomba és turkálhatna ott, ahogy csak neki tetszik. Nem volt mit titkolnom, csak nem akartam belekeveredni olyan dologba, amihez nem volt közöm.

Hallottam, amint ezt mondja: „Mivel itt vagy, a közösségünk része vagy.”

Vagy csak úgy tűnt nekem. A terepjáró hengereinek hangja észrevétlenül keveredett a szavaink közé.

„Ez mi volt?” – kérdeztem.

„Hmm?” – nézett rám kérdően.

„Mit mondtál, azt kérdelem” – mondtam.

„Ha bármit látsz, szólj nekem, légyszíves.”

„Rendben” – válaszoltam –, „szólok.”

Otmar homlokának szélén a horpadások véget értek, és néhány centiméterrel magasabban már az első hajszálak nőttek, sötétek, mint az éj. Mielőtt a helyére tette volna a sapkáját, arra gondoltam, hogy az arca a jó és rossz közti harctér, ahol mindkét hadsereg beásta magát az árkaiba, köztük pedig csak szűk hely marad, sima és csúszós a mindennapos lövöldözéstől.

„Hamarosan” – mondta, és ezzel azt akarta jelezni, hogy hamarosan találkozunk. A dzsip nyitott ablakkal megfordult a szűk udvaron. A volánt csak bal kézzel tartotta. Zökkenve bólintott. Az udvarias fejmozdulatot nem nekem szánta. Nem *szánhatta* nekem. Abba az irányba bámultam, ahol az állhatott, akinek szólhatott, de ott nem volt senki. A tekintetem elsüllyedt a fák közötti ürességben.

Néhány lépésnyit visszahúzódtam. A Lada Niva jobb tükre majdnem a mellemet súrolta. Amikor elment mellettem, a hátsó ülésen, steppelt barna takaróval leterítve, félautomata pisztolyt láttam. Visszaléptem a kunyhóba, és ültem az asztalhoz. A papírlapok, amelyekre még nem írtam semmit, meddőn hánykolódtak a kezem alatt. A hegyi világ a saját törvényei szerint kezdett el forogni, és nem tudtam birokra kelni vele. Amikor meglógtam a városból, az emberek elől futottam, hangzatos egyenlőségük és kreatív energiájuk elől, amelyeket nem voltam képes megzabolázni. Egy elhagyatott törzs algoritmikus tánca. *UX Design*. Valamelyik nap csak arra vágytam, hogy a vászonszatyorból az edénybe tereljem az apró borsószemeket. És így a végtelenségig. Ki tudna nekem ilyen dizájnt létrehozni? Elegem lett abból, hogy az önostorozásba meneküljek: megpróbáltam magam resetelni Rousseau után szabadon. Mint ahogy a középiskolai osztálytársamnak sikerült. Napokig kóborolt a World of Warcraft széles vidékein. Úgy sétálgatott, mintha fizikai erőt és kondíciót gyűjtene, noha a játék belső logikája ezt nem tette lehetővé. Eljutott a játék külső határáig, és úgy játszadozott vele, mintha női testről lett volna szó. Olyan lehetőségek után nézett, amelyeket a játék nem is kínált fel, és ezekből új forgatókönyvet készített. Megpróbált eljutni a fizikai határáig, és amikor elérte azokat, eladta a karakterét egy német zöldfülűnek. Most Lanzarotén dolgozik a számtalan hotel egyikében az IT-részleg vezetőhelyetteseként.

Ebben a világban Hudovernica volt az, aki végül benyomta nálam a vészjelzőt, aki a jelenet végességére figyelmeztetett, és a mutató most már mélyen a pirosba hajlott. Úgy tűnt nekem, hogy azon a reggelen valami történt, amit nem lehet többé visszafordítani. Észrevettem, hogy le sem vetkőztem, a cipőmet sem vettem le. Kint minden tiszta volt. Magasabban fekvő vidékekről érkezett a levegő. Egyre hidegebb lett. Kinyitottam az ajtót.

Türelmetlen léptekkel siettem az úton lefelé. A kövekkel együtt a lépteim is meg-megcsúsztak. Hogy megtartsam az egyensúlyom, fel kellett emelnem a kezeimet. Már majdnem gyors futásba kezdtem, amikor lépés közben megálltam. Úgy rémlett, hogy egy pillanatra fekete árnyat láttam, amely lejjebb, a szórt téli fényben keresztezte az utat, csak néhány méterre a Hudovernica portája felé vezető útelágazás felett. Pár másodpercig egészen nyugton maradtam. Talán Otmar üdvözlése neki szólt. A csend visszaverődött az alacsony felhőzet nedves cseppjeiről.

A dülő szélén a cipőm orrával egy nagyobb kőbe rúgtam, amely gördült párat, és aztán nekitámaszkodott egy vékony, de szívós kétéves fenyőcske törzsének. A gurulás hangja egy pillanatra megtörte a csendet. Amikor a csend visszatért, tévováztam, hogy lépjek-e, de aztán mégis emeltem a lábam, ahogy a ló emeli az elülső patáját, amikor már vadul suhog felette a gazda ostora.

Lent valami megmozdult, mondtam magamban, és nem lehetett semelyik ismerős test. Amikor megpróbáltam felidézni az alakot, végtagjai hosszanti irányban megkettőződtek és

tovább lódultak, majd visszatelepedtek a testbe, aztán az egész eltűnt az alacsony égererdőben, amely felett néhány öreg fa emelkedett a február első virágaival.

Mint valami kretén, aki elhiszi a filmes hazugságokat, megráztam a fejemet, hogy a látomás, amelynek nem akartam hinni, eltűnjön. De nem ment. Továbblépdeltem, noha – mintha optikai kábelen át folyna – előntött az aggodalom. Amikor arra a helyre értem, ahol a lénynek kereszteznie kellett a dűlőt, nem láttam semmit, ami megerősíthette volna a gondolatot, hogy néhány perccel korábban valami járt ott, megmozdult. Igaz, sohasem voltam jó cserkész. Emlékszem, hogy az apám zsenge ifjúkoromban megpróbált megtanítani arra, hogyan ismerjem fel a nyomokat az ázott földben, de már akkor sem tudtam megkülönböztetni az apám csizmájának széles gumitalpát az őzpata hegyes nyomától. A különböző korok üledékével és hófoltokkal borított dűlőút anyaga fel volt törve, de a darabok között semmi szokatlant nem vettem észre. Egy pillanatra arra gondoltam, hogy lehajolok, és megszagolom, de ezt az ötletet gyorsan elvettem. Félttem, hogy valaki közben meglát. Lassú léptekkel Hudovernik házikója felé tértem, ahol az ajtót nyitva találtam. Köszönésképpen hosszan elnyújtottam a magánhangzót: „Óóó.” Senki nem felelt. Óvatosan beljebb léptem, megint átbillentem egy másik időbe, a szűk folyosón túl, ugyanazon a helyen, ahol reggel, Hudovernikbe botlottam, aki a karjára dőlt, csak a fejét fordította a másik irányba. Ahogy felhorkant, a gyomorsav állott szaga szállt felém. A rönk felé pillantottam, amelyen Hudovernica reggel fát hasított, de nem volt ott senki, majd visszatértem az udvarra, ahol a nyugati oldalon a falnak támasztva egy pótkocsi állt, gumijai egytől egyig szétmállottak.

A reggeli séta őszintesége már rég a múlté volt. Minden mozdulat kibillentett az egyensúlyomból, és minden hangot megpróbáltam magamnak megmagyarázni, ahogy csak képeségeimből és tudásomból tellett. A ház tulsó végén valami halkán pattogott. Úgy hallatszott, mintha friss fenyőágak ropognának a tűzben. Úgy véltem, Hudovernica fia lehet az, és valamelyest otthonosan kiáltottam jónapotot. A sarok mögül, ugyanabban a ruhában, mint reggel, csak még gyürtebben és ráncosabban, Hudovernica lépett ki, és a kezével a falnak támaszkodott.

„Hát te meg itt?” – mondta, és felköhögött. Fagyosan zihált. Arra számítottam, hogy vele együtt tódul az égett fa illata. Ott, ahol álltam, csak a falak állott és nyirkos szaga csapott az orromba.

„Ma séta közben az Ukmar irtásánál egy primitív hajlék maradványait láttam” – mondtam. Nem válaszolt. Csend következett, amelyet a dűlőút tetején szívtam magamba. Közénk érkezett, és teljesen megállította az időt. Hudovernica lassú mozgással felém lépett, és, mint mindig, megragadott a könyökömnél. Úgy magához húzott, hogy a kabáton keresztül megéreztem mellének tömör szövetét. Mintha valami benzodiazepin alapú nyugtatót vettem volna be, a fejem kellemesen bizseregni kezdett, ami a gerincemen át szétterjedt az egész testemben. Hudovernica egyre erősebben szorított, én meg megpróbáltam a hátam mögé nézni. Néhány kísérlet után feladtam. A melegség kellemes érzése áradt szét bennem. Bal kezemmel bélelt kabátja alá nyúltam, ujjaimmal megérintettem a jobb mellét. Kelt tésztára emlékeztetett. Elkezdttem finoman masszírozni, majd néhány másodperc múlva abbahagytam. Eldöntöttem, hogy lejjebb nyúlok a kezemmel. Zsíros hasán keresztül a gypjúövig értem, amely a hidegtől óvta. Még mindig szorított magához a karjaival. Aztán meghallottam, ahogy a bejárati ajtó becsapódott, és Hudovernica ellökött magától. A sarokból előtántorgott Hudovernik, és azt kérdezte, mit csinálok itt.

„Azért jött, hogy elmondja, valaki az Ukmar irtásába fészkelte magát” – mondta Hudovernica. „Eh” – mondta Hudovernik, mint aki zárt szájjal köpni akar, és felemelte a kezét. „Ezt már Otmar mondta nekem. De nem csak egy, egy egész csürhe itt baszakodik” – tette még hozzá.

Hudovernica megigazította bélelt kabátját, amely valahogy furcsán félrecsúszott, és visszatért a sarok mögé, ahonnan az imént kilépett. Hudovernik visszament a házikóba. Belöktek a csendbe, amely zajosan kavargott a füleim körül. Megpróbáltam valamiféle nap-sugár szigetecskét keresni, amely felmelegíthetne. Nem találtam. Egyhelyben álltam, és néhány percig vártam. Érezhettem, ahogy a nap lassan a fák csúcsa mögé ér. Átvillant rajtam, hogy akár le is ülhethék a földre, kicsit megpihenhethék, de félttem, mint egy gyerek az ablaktalan szobában.

Hazaindulni készülődtem. Köszöntem, de Hudovernica nem válaszolt a sarok mögül, a házba pedig nem akartam belépni. Az utam az istálló ajtaja mellett vitt el, azzal szemben, ahol Hudovernica gubbasztott. Az épülettől magas fakerítés választotta el őt, amelyre egykor ganét hánytak. Csak oldalt volt egy szűk átjáró, amely közvetlenül az istállóba vezetett.

Egy pillanatra az jutott eszembe, hogy megkeresem Hudovernicát, és elkapom hátulról, de meggondoltam magam. Elmentem, és visszatértem a konyhába. Messziről láttam, hogy az ajtó tárva-nyitva. A rácsos ablakok egyben voltak, és a halvány külső megnyugtató benyomást keltezt. Az ajtón átfúj a szél, és amikor magam is a közelébe értem, láttam, hogy belül minden fel van dülva. A polcokról lógtak a ruhák, amelyeket a bőröndben tartottam. Az asztal fel volt forgatva. A derékszögű lábakat mélyedésekkel a szélükön kitörték, rendetlenül heverték a földön. A padokat nem találtam, a földön viszont kis barna víztócsákat lehetett látni. A széttört tányérok majdnem az egész helyiség felét betöltötték. A lábammal odébb löktem a ruhákat, és odacsúsztam a felborított székhez. Felállítottam és ráültem. A szívem a torkomban kezdett dobogni.

Azért minden rendben van, gondoltam. Minden rendben van. Minden rendben van akkor is, ha egy hülye vagy, aki nem tud már semmit sem írni, mert végül elveszett a magányban. Minden rendben van akkor is, ha nem vagy többé biztos abban, hogy jó döntés volt ideköltözni. Minden rendben van, mert végső soron nincs senki, aki ezt a szemedre vehetné. Valószínűleg már a saját fiad is elfelejtett. Minden rendben van akkor is, ha szegény vagy, vagy ha katonai offenzíva közepén találsz magad, ha nincs semmi enivalód, vagy ha valaki egyfolytában elnyom a meggyőződésed miatt. Minden rendben van, mert a számtalan művész egyike be fogja mutatni a küzdelmedet, kitweeteli a netre, valahol a világ másik végén pedig diákok felállított stand mögül hirdetik az arra járóknak a szenvedésed. Valaki a meleg aktivisták csoportjából online petíciót indít. Vagy mindenről el fognak feledkezni, amikor a szavak tömkelege után végül megsejtik a pont jelenlétét.

Minden rendben volt, felemeltem a fejem és egyenesen előre bámultam. A rombolás a látómező szélén maradt. Csak ekkor vettem észre, hogy a szoba végében az üresség járja a leeresztett létrát, amely a felső szintre vezetett. A padlásról nem hallatszott semmi, lassan felmáztam a meredek lépcsőn. Amikor a fejemmel átértem a nyíláson, egy pillanatra megláttam egy sötét és ritkás hajfonatot. Aztán az alak egy pillanat alatt szertefoszlott. Mint amikor egy váratlan pillanatban a processzor túlterheltsége miatt a képernyő elkékül és a számítógép újraindul.

Fent nem volt senki.

De mi volt kint?



Fordította: Bakonyi Gergely

Andrej Tomažin (1988) író, költő. Az *Idiot*, a *Šum* c. folyóiratok és a *Radio Študent* egykori szerkesztője. A *Stramorjevi koraki (Stramor léptei)* című kisprózáit (2014) az év legjobb elsőkötetete díjra jelölték a Slovenski knjižni sejem (Szlovén könyvvásár) szervezésében. A *Črvi (Féreg – 2016)* c. regény és az *Izhodišča (Kiindulópont – 2018)* c. verseskötet szerzője. *Anonimna tehnologija (Anonim technológia – 2018)* c. kisprózáit az év legjobb könyvének jelölte a Društvo literarnih kritikov Slovenije (Szlovén Irodalomkritikusok Egyesülete). Írásai német, spanyol, magyar, angol, észt és szerb nyelven is napvilágot láttak. Verses és prózai alkotásai, valamint esszéi rendszeresen jelennek meg a legfontosabb szlovén irodalmi lapokban. Ljubljanában él.

Bakonyi Gergely (1984) irodalomtörténész, műfordító, tanár. Kutatási területe a műfaj történet, komparatiztika, doktori fokozatot is e területen szerzett (*A műfaji struktúrák kialakulása és változása a szlovén irodalomban a romantikától a klasszikus modernségig – 2019*). Kortárs és klasszikus irodalmat fordít, többek között 2016-ban az első szlovén nyelvemlék, a *Brižinski spomeniki (Brižinski nyelvemlékek)* teljes szövegét adta közre, ugyanebben az évben 40 kortárs verset Primož Čučnik válogatásában a Tiszatáj hasábjain. Műfordításai szlovén irodalmi antológiákban is olvashatók, fordított Peter Rezmantól, Alojz Ihanától, Vesna Lemaictól, Katarina Marinčičtól, Veronika Simonititől és Vlado Kreslintől is.